

В'ЮРОК (*FRINGILLA MONTIFRINGILLA*) – НОВИЙ ЛІТУЮЧИЙ ВИД ПТАХІВ У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

М.С. Атаманюк¹, І.В. Скільський²

¹ Українське товариство охорони птахів; с. Джурів, Снятинський р-н, Івано-Франківська обл., 78354, Україна
Ukrainian Society for the Protection of Birds; Dzhuriv, Snyatin district, Ivano-Frankivsk region, 78354, Ukraine

² Чернівецький обласний краєзнавчий музей; а/с 532, м. Чернівці, 58001, Україна
Chernivtsi Regional Museum; P.O. Box 532, Chernivtsi, 58001, Ukraine

✉ І.В. Скільський (I.V. Skilsky); e-mail: skilsky@rambler.ru

Brambling (*Fringilla montifringilla*) is a new summering bird species in the area of Ukrainian Carpathians. - M.S. Atamanyuk, I.V. Skilsky. - *Berkut*. 22 (1). 2013. - 29.07.2009, a male in breeding plumage was found on the bank of Rybnythya river in the village of Dzhuriv (48.39 N, 25.30 E) of Ivano-Frankivsk region. It is the first summer record of the species in the area of Ukrainian Carpathians and apparently in Ukraine. [Ukrainian].

Key words: fauna, distribution, summer record, migrations.

29.07.2009 р. самець у шлюбному вбранні виявлений на березі р. Рибниця в с. Джурів (48.39 N, 25.30 E) Івано-Франківської області. Це перша знахідка виду в літній період у Карпатському регіоні України.

Ключові слова: фауна, поширення, літня знахідка, міграції.

Літування (особини чи окремі пари перебувають протягом репродуктивного періоду в типових біотопах, але не гніздяться) більше притаманне певній кількості не горобиних птахів. Особливо воно характерне для різноманітних куликів, мартинів і представників деяких інших груп. Знахідки літуючих горобиних видів – відносно рідкісне явище.

29.07.2009 р. у другій половині дня в межах с. Джурів (48°39' N, 25°30' E) Снятинського району Івано-Франківської області виявлено самця в'юрка (*Fringilla montifringilla*) разом з 4 особинами (2 самки і 2 самці) зяблика (*F. coelebs*). Птахи трималися зграйкою і перелітали з місця на місце уздовж берега р. Рибниця в пошуках їжі. Спостережника (М.С. Атаманюк) підпускали на віддалі до 10–12 м. В'юрок мав типове шлюбне оперення (фото). Птахам було запропоновано насіння соняшника, яким вони охоче почали живитися.

Це перший випадок літньої зустрічі в'юрка в Карпатському регіоні і, очевидно, в Україні загалом. Ареал виду охоплює Північну Євразію від скандинавських країн на схід до Корякського хребта і Камчатки (Степанян, 1990). Репродуктивний період триває із другої половини травня до середини (кінця) липня (Дементьев и др., 1954). На території України в'юрків зустрічали лише під час міграцій та зимівлі (Шарлемань, 1938; Страутман, 1954, 1963; Фесенко, Бокотей, 2002, 2007 та ін.). Випадки літування і навіть поодинокі гніздові знахідки відомі для багатьох країн, що знаходяться південніше основного ареалу, зокрема Австрії, Чехії, Італії, Словенії (Stamp et al., 1994), Польщі (Tomiałojć, Stawarczyk, 2003), Білорусі (Никифоров и др., 1997).

У Карпатському регіоні України перших особин, які прилетіли зимувати, вже можна спостерігати з початку жовтня. Навесні відліт триває до перших чисел квітня, хоча окремі птахи чи невеликі зграйки можуть затримуватися навіть до початку другої декади травня. Про це свідчать, наприклад, матеріали, зібрані останнім часом нами та деякими іншими дослідниками (В.В. Бучко, П.В. Бундзяк, Н.В. Назарова, Л.В. Бучко (Губарчук) і Л.І. Остафічук) в межах Чернівецької (ЧВ) й Івано-Франківської (ІФ) областей: ■19.01.1991 р. – 5 ос. (зграя), деревно-

чагарникова рослинність, долина р. Прут, м. Чернівці (48°32' N, 25°92' E); ■2–5.10.1991 р. – 1, 3 і 3 ос. (в різних місцях), масиви індивідуальної забудови, м. Яремче (48°46' N, 24°55' E), Надвірнянський р-н, ІФ; ■26.10.1993 р. – самка, фруктовий сад, с. Рашків (48°72' N, 25°42' E), Городенківський р-н, ІФ; ■15.01.1995 р. – 1 ос., узлісся букового лісу, окол. с. Турятка (48°04' N, 26°14' E), Глибочківський р-н, ЧВ; ■27.01.1995 р. – 5 ос. (зграя), лісосмуга, окол. с. Браїлівка (48°38' N, 26°90' E), Кельменецький р-н, ЧВ; ■27.01.1995 р. – 5 ос. (зграя), лісосмуга, окол. с. Нелипівці (48°42' N, 26°90' E), там само; ■14.10.1995 р. – 20 ос. (зграя), зарості верби й очерету уздовж берега ставка, м. Городенка (48°67' N, 25°50' E), ІФ; ■5.11.1995 р. – 2 ос., насадження дерев уздовж вулиці, масиви індивідуальної забудови, м. Яремче (48°46' N, 24°55' E); ■6.11.1995 р. – 1 ос., насадження дерев уздовж вулиці, масиви індивідуальної забудови, м. Яремче (48°46' N, 24°55' E); ■8.01.1996 р. – 5 ос. (зграя), лісосмуга, м. Городенка (48°67' N, 25°50' E); ■5.03.1996 р. – 2 ос., масиви індивідуальної забудови, місцевість «Пасічна», м. Івано-Франківськ (48°92' N, 24°71' E); ■14.01.1997 р. – 28 ос.

Літуючий самець в'юрка серед прибережної ділянки р. Рибниця. 29.07.2009 р., с. Джурів Івано-Франківської обл.

Фото М.С. Атаманюка.

A summering male of Brambling in Ivano-Frankivsk region.

(згряя), лісосмуга, окол. с. Поплавники (49°15' N, 24°69' E), Галицький р-н, ІФ; ■1.12.1997 р. – 5 ос. (згряя), масиви індивідуальної забудови, місцевість «Роша», м. Чернівці (48°32' N, 25°92' E); ■7.02.1998 р. – 8 ос. (згряя), зарості деревно-чагарникової рослинності уздовж каналу, окол. м. Бурштин (49°26' N, 24°62' E), Галицький р-н, ІФ; ■11.05.1998 р. – самка і 2 самці, лісосмуга, окол. с. Залуква (49°11' N, 24°71' E), там само; ■6.02.1999 р. – 3 ос., фруктовий сад, окол. с. Чагор (48°24' N, 25°98' E), Глибощький р-н, ЧВ; ■4.04.1999 р. – 7 ос. (згряя), лісосмуга, окол. с. Залуква (49°11' N, 24°71' E).

В окремі зими можуть бути масові інвазії в'юрків, як це мало місце в 1947/1948 рр. на південних схилах Українських Карпат, коли спостерігали тисячні зграї у пралісах під час небувалого врожаю букових горішків (під їх вагою навіть ламалися гілки дерев), якими птахи активно жилися (Страутман, 1950а, 1950б, 1954, 1963).

ЛІТЕРАТУРА

Дементьев Г.П., Гладков Н.А., Судилова А.М., Спангенберг Е.П., Бёме Л.Б., Волчанецкий И.Б., Воинственский М.А., Горчаковская Н.Н.,

- Корелов М.Н., Рустамов А.К. (1954): Птицы Советского Союза. М.: Сов. наука. 5: 1-804.
- Никифоров М.Е., Козулин А.В., Гричик В.В., Тишечкин А.К. (1997): Птицы Беларуси на рубеже XXI века. Минск: Изд. Н.А. Королев. 1-188.
- Степанян Л.С. (1990): Конспект орнитологической фауны СССР. М.: Наука. 1-728.
- Страутман Ф.И. (1950а): Массовая зимовка вьюрков в Восточных Карпатах. - Природа. 8: 69-70.
- Страутман Ф.И. (1950б): О колебании численности некоторых животных буковых лесов южных склонов Восточных Карпат. - Вторая экол. конф. по пробл. «Массовые размножения животных и их прогнозы» (1950 год, тезисы докл.). К.: Изд-во Киевск. ун-та. 2: 89-93.
- Страутман Ф.И. (1954): Птицы Советских Карпат. К.: Изд-во АН УССР. 1-332.
- Страутман Ф.И. (1963): Птицы западных областей УССР. Львов: Изд-во Львовск. ун-та. 2: 1-183.
- Фесенко Г.В., Бокотей А.А. (2002): Птахи фауни України (польовий визначник). К. 1-414.
- Фесенко Г.В., Бокотей А.А. (2007): Анотований список українських наукових назв птахів фауни України (з характеристикою статусу видів). К.-Львів. 1-112.
- Шарлемань М.В. (1938): Птахи УРСР. Київ: АН УРСР. 1-129.
- Cramp S., Perrins C.M., Brooks D.J. (Eds.) (1994): Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Vol. 8. Crows to Finches. 1-899.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. (2003): Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. Wrocław: „pro Natura”. 2: 1-870.

THE BOOTED WARBLER (*HIPPOLAIS CALIGATA*) SINGING MALE IN PETROZAVODSK (KARELIA, RUSSIA) IN 2013

Sergey Simonov, Maria Matantseva

Institute of Biology, Karelian Research Centre, Russian Academy of Sciences; Pushkinskaya Str., 11, Petrozavodsk, 185610, Russia
✉ S. Simonov, e-mail: ssaves@gmail.com

Abstract. In Karelia the Booted Warbler is a very rare species being registered there not every year. A single singing male of this species was observed in Petrozavodsk city (61°46' N, 34°22' E), Southern Karelia, on 2.06.2013, and its song was recorded.

Key words: fauna, distribution, vagrant.

Встреча поющего самца северной бормотушки (*Hippolais caligata*) в Петрозаводске в 2013 г. - С.А. Симонов, М.В. Матанцева. - Беркут. 22 (1). 2013. - Северная бормотушка в Карелии очень редка, ее появление здесь регистрируют не ежегодно. 2.06.2013 г. одиночный самец этого вида был отмечен в Петрозаводске. Около часа он держался в кроне крупной черемухи, активно кормился и периодически пел, после чего улетел из зоны наблюдений. За время наблюдений удалось рассмотреть его в бинокль и записать песню с помощью цифрового диктофона.

Ключевые слова: фауна, распространение, залет.

In Karelia (NW Russia) the Booted Warbler (*Hippolais caligata*) is a very rare species (Zimin et al., 1993). For the first time these birds were reported there in 1974 (2 individuals at different places), and a presumably breeding pair was observed in 1975 (Khokhlova, 1977, 1998; Zimin et al., 1993). Until 2011 researchers registered these birds in Karelia not every year. In 2011 T.Yu. Khokhlova and A.V. Artemjev (2011) observed mass appearance of Booted Warblers in the Kizhi skerries of the Onego Lake (in total 8 pairs and 9 single singing males were registered). However, that event did not take place in the Olonets district (a little farther to the South) (Khokhlova, Artemjev, 2011) and in the outskirts of the Kivach Nature Reserve (a little farther to the North) (M.V. Yakovleva's observations quoted in Khokhlova, Artemjev, 2011).

On 2.06.2013 a single male of Booted Warbler was detected in Petrozavodsk, Southern Karelia (61°46' N, 34°22' E). It was foraging in the big bird cherry tree and singing from time to time. The bird left the area of our observations in about

an hour. During that time we scrutinized it with binoculars and recorded its song with a professional digital dictaphone.

It should be noted that in 2012 we also studied birds in Petrozavodsk and did not observe booted warblers.

The reported observation was carried out during the work on research project No. 12-04-31872_мол_a partially supported by RFBR.

REFERENCES

- Khokhlova T.Yu. (1977): [Ecological and faunistic description of avian fauna of Onego area]. - Vestnik LGU. Ser. Biol. 15: 22-30. (In Russian).
- Khokhlova T.Yu. (1998): [Ornithofauna of Onego area and trends of its changes]. - [Fauna and ecology of terrestrial vertebrates of the Republic of Karelia]. Petrozavodsk: 86-128. (In Russian).
- Khokhlova T.Yu., Artemjev A.V. (2011): [Mass appearance of the booted warbler *Hippolais caligata* in the Kizhi skerries of the Onego Lake in 2011]. - Rus. Ornith. Jour. 20 (712): 2455-2457. (In Russian).
- Zimin V.B., Sazonov S.V., Lapshin N.V., Khokhlova T.Yu., Artemjev A.V., Annenkov V.G., Yakovleva M.V. (1993): [Bird fauna of Karelia]. Petrozavodsk: Karelian Research Centre of RAS: 1-220. (In Russian).